

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

ШАПОВАЛОВА ОЛЬГА ВІКТОРІВНА

доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0002-8813-3849

УДК 378:001.89

DOI 10.37772/2518-1718-2025-4(52)-2

ОЦІНКА РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Актуальність проблеми оцінки ресурсів вищих закладів освіти як науково-дослідницької інфраструктури обумовлена потребою реалізації Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти». Обґрунтовано доцільність підтримки з боку держави наукової роботи в закладах вищої освіти. Здійснено коментар основних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти».

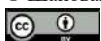
Проаналізовано недоліки відбору показників здобутків науковців ЗВО, які надають атестації дослідницьких інфраструктур дещо спотворене уявлення про досягнення закладу в цілому. Необ'єктивність рейтингів наукових здобутків наукових колективів структурних підрозділів (факультетів, кафедр, лабораторій тощо) та персональних здобутків науковців (наукових кадрів) не сприяє заохоченню до активної науково-дослідної роботи та інтелектуальної публічності. Зроблено акцент на необхідності активізації локальні ініціативи установ, інститутів, структурних підрозділів, Вчених рад ЗВО щодо вдосконалення способів оцінки здобутків науковців та колективів.

Ключові слова: дослідницька інфраструктура, державна атестація, відкрита наука, оновлене законодавство, показники оцінки наукової діяльності, дебіюкратизація.

Постановка проблеми. Наприкінці 2025 року маємо перші підсумкові результати Державної атестації наукової (науково-технічної) діяльності українських закладів вищої освіти. Їх атестація проводилась за сьома напрямками: «Суспільний», «Гуманітарно-мистецький», «Аграрно-ветеринарний», «Інженерно-технологічний», «Природничо-математичний», «Біомедичний» та «Безпековий». Заклади, які віднесено до «Інженерно-технологічного» напрямку отримали найвищий атестаційний бал. Загальна картина наслідків атестації за найкращим напрямом була такою. Із загальної кількості (78 ЗВО) 15 університетів віднесені до групи А, 26 – до групи Б, 30 – до групи В і 7 ЗВО – до групи Г, яка означає, що вони не атестовані. Причиною негативної оцінки останніх стало, поміж іншого, визнання їх непродуктивності функціонування як науково-дослідницької інфраструктури.

Продуктивне функціонування науково-дослідницької інфраструктури закладів вищої освіти залежить від сприятливих умов. Зазвичай значна частина сприятливих умов для створення нових ідей, технологій, продуктів, контенту, послуг, інновацій ототожнюється з ефективним використанням такого ресурсу як наукові здобутки, які досягаються в освітніх закладах вищої школи. Таке ототожнення слід визнати виправданим. Адже у філософському вимірі принципи і механізми стійкості соціально-економічних систем містять посилення на наукове обґрунтування нового підходу до проблем світоустрою. Водночас серед проблем світоустрою висвітлюють питання значущості науки та освіти у переході суспільства до сталого розвитку.

Внаслідок цього стало прогнозованим намагання підвищити потенціал наукового ресурсу у дослід-

ницькій інфраструктурі вищих освітніх закладів. Позитивний досвід його підвищення, наприклад, можна спостерігати у такому ЗВО як СНУ ім. В. Даля. Там проблематика дисертацій, підготовлених за спеціальністю 081 Право (на ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право), як правило, окреслює мережу цінностей відповідно до вимог сучасності. Це питання формування та реалізації трудових, освітніх, цифрових прав в усьому спектрі наявних проблем. Навчально-наукову освітню програму для здобувачів за третім рівнем вищої освіти закладено відповідний підхід синергетики. Він має практичне патріотичне значення для підвищення якості кадрового потенціалу, що вкрай необхідно та вже зараз гостро затребувано, аби відбулося повне відновлення економіки нашої країни.

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» [1] маємо перспективу не лише окреслення цінності підвищення потенціалу наукового ресурсу у дослідницькій інфраструктурі вищих освітніх закладів. Але ще й – сподівання щодо створення організаційних умов для науковців відповідно до сучасних вимог дослідницької інфраструктури. Аби сподівання відтворилися у реальність, цей Закон передбачає зменшення навчального навантаження науково-педагогічних працівників – з 600 до 460-480 годин на ставку за навчальний рік. Також він конкретизує підхід щодо підвищення значущості наукової роботи, а саме – науковий складник у загальному обсязі навантаження має становити щонайменше 30%. Розвиток організаційних положень щодо трансформації внутрішніх нормативів навантаження на продуктивного науковця порівняно з педагогічним працівником актуалізує проблему оцінки наукових здобутків з урахуванням сучасних технологій оцінювання. Низку якісних показників та ступінь їх значимості для науки можна було б розробити у локальних документах наукової інфраструктури кожного ЗВО, у разі, якщо до нього немає претензій з боку органу Державної атестації.

Також якраз Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» передбачено надання автономії ЗВО у встановленні норм і обсягів наукової роботи при конкретизації та деталізації обов'язку провадити наукову діяльність на кафедрі, в лабораторіях, в інших колективах навчального закладу. За належної реалізації таких можливостей дослідницькі інфраструктури ЗВО отримують умови підвищення свого потенціалу на потребу нашого складного періоду розвитку.

Дослідницькі інфраструктури – також відомі як основні об'єкти або спільні об'єкти – мають вирішальне значення для науки, економіки та самих до-

слідників. Вони надають дослідникам доступ до високоякісних ресурсів і послуг, необхідних для сприяння інноваціям і розробки передових технологій для вирішення глобальних проблем [2, с. 9–10].

Вирішальне значення їх для науки та розвитку суспільства передбачає періодичне проведення державної атестації, аби мати уявлення про реальний потенціал кожної з інфраструктур. Однак стан накопичення наявних проблем некоректного оцінювання наукових досягнень стає негативним фактором щодо організаційно-фінансового забезпечення засобів функціонування ресурсів науково-дослідницької інфраструктури ЗВО при фактичній наявності відповідного потенціалу науковців. При цьому науковою спільнотою недостатньо висвітлюються проблеми недооцінки показників наукової діяльності ресурсів вищих закладів освіти та їх вчених.

Стан опрацювання проблематики. Авторитетні науковці А.П. Гетьман та І.В. Подрез-Ряполова як автори самостійного розділу «Правове забезпечення розвитку кадрового потенціалу сфери наукової та науково-технічної діяльності в умовах розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні» вивчали кадровий потенціал як основу для забезпечення функціонування дослідницької інфраструктури. Також вони обґрунтовують шляхи подолання дефіциту кваліфікованих кадрів у сфері наукової, освітньої та інноваційної діяльності. Здобутки авторів цього розділу висвітлено у колективній монографії «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» [3, с. 75–95].

Також А. М. Любичч вже визначала необхідність перегляду систем оцінки досліджень і результатів професійної діяльності науковців з метою приведення їх у відповідність до принципів відкритої науки [4, с. 19–25]. Натомість без висвітлення проблемних особливостей атестації дослідницьких інфраструктур саме ЗВО, в яких потенціал локальних заходів дебіюрократизації використовується недостатньо.

Локальні ініціативи на рівні установ, а іноді й окремих інститутів чи структурних підрозділів високо оцінює Н. Калюжна у статті. Серед окреслених проблемних питань, які потребують вирішення на державному рівні, вона зробила акцент на низці бар'єрів, які обмежують ефективне впровадження відкритої наукової комунікації та запропонувала звернути увагу на локальні ініціативи установ, інститутів, структурних підрозділів щодо їх подолання [5, с. 23–37].

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» (реєстр. 3791-IX 06.06.2024), ще не отримав широкого коментаря та висвітлення досліджень, результати яких були б викладені у наукових публікаціях. Імовірно це є наслідком того,

що майже відсутній досвід його реалізації. В основному перший досвід для аналізу та узагальнення очікується лише по закінченню 2025-2026 навчального року. Натомість С. Ніколаєнко, міністр освіти і науки України 2005-2007 років, голова Комітету з питань освіти і науки Верховної Ради України 2002-2005 років пояснив своє неоднозначне ставлення до зазначеного Закону. У статті С. Ніколаєнка «Європа вниз, а ми вгору: коментар до рішень у галузі вищої освіти» автор спрогнозував негативні очікування від розрахунку науково-педагогічного навантаження науковцям за вимогам нового Закону, висловив застереження іншого характеру та запропонував дозволити університетам до третини науково-педагогічного навантаження планувати у вигляді наукової роботи. А ще він обґрунтував доцільність підходу, аби порядок такого кроку визначав сам заклад вищої освіти [6].

Ціль статті – популяризація проблеми оцінки ресурсів вищих закладів освіти як науково-дослідницької інфраструктури шляхом здійснення науково-практичного коментаря Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти», висвітлення проблем атестації дослідницьких інфраструктур ЗВО та обґрунтування пропозицій щодо критеріїв оцінювання суттєвих наукових здобутків, досягнутих ними та науковцями, які входять до їх складу.

Виклад основного матеріалу. З 1 вересня 2024 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти». Актуальність його розроблення обумовлена метою виконання вимог статті 431 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо реформування системи вищої освіти в межах Болонського процесу. Позитивний потенціал зазначеного Закону вбачають у посиленні ресурсу наукової роботи та підвищення результативності наукових досліджень в Україні.

Намагання Верховної ради України підтримати наукову роботу в закладах вищої освіти є частиною проблеми правового забезпечення перспективи збільшення ресурсів відкритої науки для ефективної роботи дослідницьких інфраструктур. Уявлення про реальний стан та значимість тих ресурсів у закладах вищої освіти дозволяє створити атестація дослідницьких інфраструктур ЗВО. А саме – рейтинги наукових здобутків наукових колективів структурних підрозділів (факультетів, кафедр, лабораторій тощо) та рейтинг персональних здобутків науковців (наукових кадрів).

Державна атестація ЗВО в Україні проводиться відповідно до Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових

установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками. (Далі – Методика). Методику оцінювання було затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2024 року № 1485 [7].

Її зміст сформований з частковим урахуванням досвіду Великої Британії, Німеччини та Польщі. Але в нашій країні підходи до оцінювання розроблялися таким чином, аби базою оцінки стали не лише такі наукові показники як публікаційна активність, обсяг і кількість залучених грантів, рівень співпраці з замовниками, бізнесом, патентної спроможності, інших показників наукового потенціалу, а й на оцінці реального впливу досліджень ЗВО на економіку, оборону, суспільство, політику та екологію. Такий намір є виправданим.

Хоча ця Методика є єдиною для наукових установ і закладів вищої освіти, однак позитивні зміни щодо відбору ресурсів оцінювання відбулися, здебільшого, відбулися у наукових установах. Водночас процедура відбору первинних даних та фактичних відомостей про наукові здобутки саме закладів вищої освіти для цілей атестації майже не зазнала змін попри заклику до подолання бюрократизації у цій царені. Бюрократизація заважає досягненню високого рівня відкритості науки, а також спотворює уявлення про потенціал дослідників у використанні належних меж відкритості.

Також вона призводить до невиправданого зниження з боку вищих навчальних закладів МОН України, які орієнтуються виключно на рекомендації МОН з цього питання як на наказ, переліку показників наукових досягнень вчених. Внаслідок не завжди виправданої «орієнтації» відбувається недооцінка їх наукового потенціалу через неврахування наступних показників: співавторства у монографічних виданнях за кордоном, співорганізаторство українським національним університетом міжнародних наукових конференцій за участю провідних науковців, але за відсутності кількісного показника (не менше 100 учасників), проведення за кордоном виставок досягнення творчості у галузі культури та мистецтва та інш. Також виключення з переліку показників індивідуального рейтингу науковця участі у конференції та опублікування тез, публікація статті у нефармовому виданні не сприяє принципу забезпечення відкритості науки.

Підвищення значущості наукової роботи, а саме – науковий складник її має становити щонайменше 30% від загального обсягу науково-навчальної діяльності, спонукає до виявлення недоліків врахування інтелектуального ресурсу науковця, який проявляється у численних видах наукової роботи, ініціатив, заходів. Відомими є вади та хиби переліку по-

казників досягнень науковців у рейтингу науковця у ньому, які спостерігаємо, в українських закладах освіти. Спираючись на намір ретельного виконання рекомендації МОНУ України, деякі університети виглядають алогічними у проведенні заходів акредитації індивідуальних наукових досягнень. Наприклад, у них не є показником, за яким нараховуються бали в індивідуальному рейтингу науковця, наукове редагування монографій, редагування підручників та наукових посібників. Також організовані за кордоном міжнародні конференції викладачем вищого навчального закладу, який функціонує в Україні, не враховується у науковому рейтингу цього науковця-організатора.

На тлі вимоги щодо збільшення обсягу наукового складника в обсязі навантаження відповідних членів викладацького складу, слід вивчати та запроваджувати кращі практики планування наукової діяльності та врахування інтелектуальної публічності науковця у всіх її проявах.

Проблема некоректного оцінювання наукових досягнень також стає негативним фактором щодо належного організаційно-фінансового забезпечення засобів функціонування ресурсів науково-дослідницької інфраструктури ЗВО при фактичній наявності відповідного потенціалу науковців. Аргументувати дане твердження можна наступним аналізом. Якщо звіти ЗВО перед МОН України про досягнуті результати містять відомості, в яких неповно відображаються показники наукової діяльності ЗВО, то й шанси їх на стабільне фінансове забезпечення наукової діяльності освітньої спільноти зменшуються. Адже результати Державної атестації матимуть вплив на рівень державної підтримки наукової діяльності у ЗВО України. Саме з урахуванням результатів Державної атестації для претендентів відбуватиметься або не відбуватиметься: запровадження нової моделі базового фінансування (на 5 років, за результатами атестації); визначення і підтвердження типу закладу вищої освіти; розподіл місць в аспірантуру та докторантуру; обрання з загального переліку тих ЗВО, яким будуть створюватися дослідницькі центри досконалості за кошти міжнародних партнерів.

Отже скорочення переліку показників наукової діяльності за рекомендацією МОН України не сприяє сталому розвитку наукової спільноти. До того ж взаємозв'язок між її прогресуванням, тобто розвитком показників оцінювання якості наукової роботи та гарантуванням базового фінансування стане прямо пропорційним, як очікується вже у близькій перспективі.

Для визначення класифікаційної оцінки ЗВО використовуються, зазначені у додатку 2 та додатку 4 до Методики в частині провадження такими закла-

дами наукової (науково-технічної) діяльності за тими науковими напрямами, які засвідчують вплив результатів їх діяльності на розвиток науки, суспільства та економіки.

Тут слід звернути увагу на перспективу законотворення задля окреслення справді важливих для України перспективних тенденцій розвитку науки і технологій, економіки, суспільства, які визначаються на основі форсайт-досліджень. Такі дослідження підвищують дієвість інструментів державної політики підтримки науки у відповідних сферах.

Тому заслуговує на схвалення прояв ініціативи МОН України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах науки та інноваційної діяльності, який пропонується розробниками Законопроекту про нову систему наукових та інноваційних пріоритетів.

На початку листопада 2025 року було прийнято за основу Законопроект «Про пріоритетні напрями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності» за № 13629 від 6.11.2025 року, який передбачає створення єдиної дворівневої системи пріоритетів [8]. За базу такої системи взято європейські підходи. В проекті пропонується замінити чинну систему з понад п'ятисот пріоритетних наукових напрямів різного рівня лише до десяти.

При цьому довгострокові пріоритети (на 10 років) визначатиме парламент, а на їхній основі уряд формуватиме середньострокові напрями (на 5 років), за якими надаватимуть державну підтримку. Оновленими інструментами державної підтримки наукової та інноваційної діяльності в Україні ймовірно стануть конкурсне фінансування – за новими вузькими пріоритетами; базове – без тематичних обмежень, у межах академічної свободи та за результатами державної атестації дослідницької інфраструктури [9].

Також МОН України у якості оновленого інструменту реалізації пріоритетів наукових напрямів звертає увагу на необхідність розвитку дослідницької інфраструктури та популяризацію результатів наукової діяльності. Зазвичай представники науки вищих навчальних закладів виконують місію популяризації на широку аудиторію студентів, аспірантів, викладачів, інших практикуючих фахівців, а не лише – на науковців. Це необхідно для народження нових науковців з аудиторії потенційних представників майбутніх дослідників.

За твердженням заступника Міністра освіти і науки України Дениса Курбатова; «Україна отримає чітку й лаконічну архітектуру нової системи пріоритетів наукової та інноваційної діяльності, що нарешті має розв'язати давню проблему обов'язкової прив'язки будь-якої тематики до напрямів пріоритетів. З одного боку нові пріоритети мають забезпечити можливості для підтримки проривних рішень

серед прикладних наукових досліджень і розробок, з іншого – надається академічна свобода для передової науки» [9].

Якщо очікування виправдають себе, то реалізація заходів державної атестації ЗВО з урахуванням оновлених пріоритетів наукових напрямів також сприятиме запровадженню оновленої системи атестації наукових кадрів в цілому.

Висновок. Проведений аналіз дозволив отримати наступні результати:

1. У порівнянні з країнами ЄС маємо негативний досвід атестації дослідницьких інфраструктур закладів вищої освіти України в частині відбору показників для оцінки наукових здобутків. Знецінювання здобутків науковців під час атестації доводить, що не можна виключати наявності протиріччя неоективного характеру, які потребують усунення, аби не було спотворено вирішальне значення їх здобутків для науки, економіки, оборони і відновлення країни та для самих дослідників.

2. На користь превенції спотворенню може працювати більш прискіпливе ставлення не лише зако-

нодавця до підходів оцінювання первинних ресурсів вищих закладів освіти як науково-дослідницької інфраструктури, але й – Вчених Рад ЗВО, яким доцільно запровадити нові підходи щодо обов'язкового заохочення науковців та здобувачів освіти до активної науково-дослідної роботи, інтелектуальної публічності та створення логічно вибудованої локальної бази для цього.

3. Дуже повільно відбувається перегляд підходів щодо оновлення критеріїв оцінювання суттєвих наукових здобутків, досягнутих науковцями ЗВО. Його прискорити може популяризація проблеми оцінки ресурсів вищих закладів освіти як науково-дослідницької інфраструктури. Дійсна актуалізація популяризації потребує науково-практичного коментаря Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти», висвітлення відомих проблем атестації дослідницьких інфраструктур ЗВО та обґрунтування пропозицій щодо критеріїв оцінювання суттєвих наукових здобутків, досягнутих ними та науковцями, які входять до їх складу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти: Закон України від 06.06.2024 р. № 3791-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2025. № 19. Ст. 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3791-IX#Text>.
2. Гетьман А.П., Губіна Г.Л., Лукань М.О. та ін. Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури: монографія / за ред. А.М. Любчич та Г.Л. Губіної. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2024. 277 с.
3. Гетьман А.П., Подрез-Ряполова І.В. Розділ 4. Правове забезпечення розвитку кадрового потенціалу сфери наукової та науково-технічної діяльності в умовах розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні. *Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури*: монографія / за ред. А.М. Любчич та Г.Л. Губіної. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2024. С. 75-95.
4. Любчич А.М. Відкрита наука: затребуваність та перспективи. *Право та інновації*. 2023. №3(43). С. 19-25. URL: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-3\(43\)-3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-3(43)-3).
5. Калюжна Н. Нормативно-правове підґрунтя врегулювання питань відкритої науки в Україні. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2025. №15. С. 23-37. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335060>.
6. Ніколаєнко С. Європа вниз, а ми вгору: коментар до рішень у галузі вищої освіти. 06.05.2025. *Освіта.ua*. URL: <https://osvita.ua/blogs/94602/>.
7. Про затвердження Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2024 року № 1485. URL: <https://atestat.nauka.gov.ua/uk/atestat-2025>.
8. Про пріоритетні напрями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності: Проект Закону від 6.11.2025 р. № 13629. URL: <https://mon.gov.ua/news/uriad-pidtrymav-zakonoproiekt-pro-novu-systemu-naukovykh-ta-innovatsiinykh-priorytetiv>.
9. Уряд підтримав законопроект про нову систему наукових та інноваційних пріоритетів. *Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України*. 13 серпня 2025 року. URL: <https://mon.gov.ua/news/uriad-pidtrymav-zakonoproiekt-pro-novu-systemu-naukovykh-ta-innovatsiinykh-priorytetiv>.

REFERENCES

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo pidtrymky naukovoï roboty v zakladakh vyshchoi osvity: Zakon Ukrainy vid 06.06.2024 r. № 3791-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady, 19, 57. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3791-IX#Text> [in Ukrainian].
2. Hetman, A.P., Hubina, H.L., & Lukan, M.O. (2024). Pravovi mekhanizmy novoi naukovo-doslidnytskoi infrastruktury (A.M. Liubchych & H.L. Hubina, Eds.). NDI pravovoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].
3. Hetman, A.P., & Podrez-Riapolova, I.V. (2024). Pravove zabezpechennia rozvytku kadrovoho potentsialu sfery naukovoï ta naukovo-tekhnicnoi diialnosti v umovakh rozvytku doslidnytskykh infrastruktur v Ukraini. In A.M. Liubchych & H.L. Hubina (Eds.), Pravovi mekhanizmy novoi naukovo-doslidnytskoi infrastruktury (pp. 75-95). NDI pravovoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].
4. Liubchych, A. M. (2023). Vidkryta nauka: zatrebuvanist ta perspektyvy. Pravo ta Innovatsii, 3(43), 19-25. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-3\(43\)-3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-3(43)-3) [in Ukrainian].
5. Kaliuzhna, N. (2025). Normatyvno-pravove pidgruntia vrehuliuвання pytan vidkrytoi nauky v Ukraini. Ukrainskyi Zhurnal z Bibliotekoznavstva ta Informatsiinykh Nauk, 15, 23-37. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335060> [in Ukrainian].
6. Nikolaenko, S. (2025, May 6). Yevropa vnyz, a my vhoru: Komentar do rishen u haluzi vyshchoi osvity. Osvita.ua. <https://osvita.ua/blogs/94602/> [in Ukrainian].
7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). Pro zatverdzhennia Metodyky otsiniuvannia efektyvnosti naukovoï (naukovo-tekhnicnoi) diialnosti naukovykh ustanov ta zakladiv vyshchoi osvity...: Nakaz № 1485 vid 21 zhovtnia 2024 r. <https://atestat.nauka.gov.ua/uk/atestat-2025> [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). Pro priorytetni napriamy naukovoï, naukovo-tekhnicnoi ta innovatsiinoidiialnosti: Proiekt Zakonu vid 6.11.2025 r. № 13629. <https://mon.gov.ua/news/uriad-pidtrymav-zakonoproiekt-pro-novu-systemu-naukovykh-ta-innovatsiinykh-priorytetiv> [in Ukrainian].
9. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2025, August 13). Uriad pidtrymav zakonoproiekt pro novu systemu naukovykh ta innovatsiinykh priorytetiv. <https://mon.gov.ua/news/uriad-pidtrymav-zakonoproiekt-pro-novu-systemu-naukovykh-ta-innovatsiinykh-priorytetiv> [in Ukrainian].

SHAPOVALOVA OLHA

Doctor of Law, Professor, Leading Researcher of the Department of Legal Regulation of Structural and Technological Development of the Economy of the Research Institute of Legal Support for Innovative Development of the National Academy of Sciences of Ukraine

ASSESSMENT OF RESOURCES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS SCIENTIFIC AND RESEARCH INFRASTRUCTURE

Problem statement. The relevance of the problem of assessing the resources of higher education institutions as a research infrastructure is due to the need to implement the Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding Support for Scientific Work in Higher Education Institutions”.

Status of the development of the problem. An analysis of similar and/or related problems was conducted, which was carried out by scientists A.P. Getman, I.V. Podrez-Ryapolova, A.M. Lyubchych, as well as S.M. Nikolaenko, who has experience as the Minister of Education and Science of Ukraine in 2005-2007 and was the Chairman of the Committee on Education and Science of the Verkhovna Rada of Ukraine in 2002-2005.

Purpose of the article. Popularization of the problem of assessing the resources of higher education institutions as a research infrastructure through a scientific and practical commentary on the Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding Support for Scientific Work in Higher Education Institutions”, highlighting the problems of attestation of research infrastructures of higher education institutions and substantiating proposals on the criteria for assessing significant scientific achievements achieved by them and by the scientists who are part of them.

Presentation of the main material. The feasibility of state support for scientific work in higher education institutions is substantiated. A commentary on the main provisions of the Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding Support for Scientific Work in Higher Education Institutions” is provided. The shortcomings of the selection of indicators of achievements of scientists of higher education institutions, which give the attestation of research

infrastructures a somewhat distorted idea of the achievements of the institution as a whole, are analyzed. The non-objectivity of the ratings of scientific achievements of scientific teams of structural units (faculties, departments, laboratories, etc.) and personal achievements of scientists (scientific personnel) does not contribute to encouraging active scientific research work and intellectual publicity. Emphasis is placed on the need to activate local initiatives of institutions, institutes, structural units, Academic Councils of HEIs to improve the methods of assessing the achievements of scientists and teams.

Scientific novelty. Little-researched problematic issues of assessing the scientific achievements of Ukrainian scientists working in HEIs are identified. The need to solve them not so much at the state level as at the local level is substantiated.

Conclusions. Negative experience of attestation of research infrastructures of higher education institutions of Ukraine in terms of selecting indicators for assessing scientific achievements in comparison with EU countries is revealed. It is proposed to actively study and highlight the problems of adapting scientific activity in higher education institutions as a research infrastructure to the updated requirements of state certification. Trends in the development of the legislative framework for supporting scientific work in higher education institutions and for changing the priority areas of scientific, scientific and technical and innovative activities encourage the debureaucratization of the Ministry of Education and Science of Ukraine and educational institutions.

Keywords: research infrastructure, state certification, open science, updated legislation, indicators for assessing scientific activity, debureaucratization.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Шаповалова О. В. Оцінка ресурсів закладів вищої освіти як науково-дослідницької інфраструктури. *Право та інновації*. 2025. № 4 (52). С. 15–21. doi: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4\(52\)-2](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4(52)-2).

Дата подання автором: 07.12.2025

Дата прийняття після рецензування: 15.12.2025

Дата опублікування: 23.12.2025